

पाठः 3 - सर्वनाम - परिचयः

अभ्यास कार्यम् ।

I. अधोलिखितानि रिक्तस्थानानि पूरयत ।

1. एषः कः अस्ति ?

एषः पुरुषः अस्ति ।

2. एषा का अस्ति ?

एषा महिला अस्ति ।

3. एषः कः अस्ति ?

एषः वैद्यः अस्ति ।

4. एषः कः अस्ति ?

एषः शिक्षकः अस्ति ।

5. एषा का अस्ति ?

एषा शिक्षिका अस्ति ।

II. कोष्ठकात् शुद्धं विकल्पं चित्वा वाक्यपूर्तिं कुरुत ।

(i) एषा छात्रा ।

(ii) बालिका पठति ।

(iii) एषः छात्रः ।

(iv) एषा अध्यापिका ।

(2)

III मञ्जूषायाः उचितं सर्वनामपदं चित्वा पूरयत ।

सा, रातानि, ते, तौ, ताः, सः, तानि

- (i) सा महिला ।
- (ii) सः वानरः ।
- (iii) तौ भृगौ ।
- (iv) रातानि कान्चुकानि ।
- (v) ते सिंहाः ।
- (vi) तानि पुस्तकानि ।
- (vii) ताः अध्यापिकाः ।

IV प्रश्नोत्तराणाम् मेलनं कुरुत ।

(i) किं त्वम् लिखसि?	- आम्, अहं लिखामि ।
(ii) किं त्वं नमसि?	- आम्, अहं नमामि ।
(iii) किं त्वं पठसि?	- आम्, अहं पठामि ।
(iv) किं त्वं सत्यं वदसि?	- आम्, अहं वदामि ।

पाठः 4 - धातु (क्रिया) - परिचयः

अभ्यास कार्यम्

I. निम्नशब्दान् उचितैः अर्थैः सह मेलयत ।

वद्	-	बोल्ना (To speak)
हस्	-	हँसना (To laugh)
पठ्	-	पठना (To read)
धाव्	-	दौड़ना (To run)
कृ	-	करना (To do)

II रिक्तस्थानानि पूरयत ।

(i) सः धावति ।

(ii) तौ पठतः ।

(iii) ते खेलन्ति ।

III संस्कृतेन अनुवादं कुरुत । Translate

(i) वह दौड़ता है । सः धावति ।

(ii) वे सब हँसते हैं । ते हसन्ति ।

(iii) वे दोनों खेलते हैं । तौ क्रीडतः ।

(iv) वह दौड़ती है । सा धावति ।

IV मञ्जूषायाः उचितं कर्तृपदं चित्वा लिखत ।

(i) सः धावति ।

(iii) ते पठन्ति ।

(ii) सा वदति ।

(iv) तौ हसतः ।

(8)

१ निम्न धातुरूपः सह कर्तृपदानि लिखत ।

- (i) अः गच्छति ।
- (ii) तौ गच्छतः ।
- (iii) ते पठन्ति ।
- (iv) सा लिखति ।
- (v) बालकौ पठतः ।
- (vi) ते क्रीडतः । (स्त्रीलिङ्ग)

२ रिक्तस्थानानि पूरयत ।

- (i) धातुएँ दो प्रकार की होती हैं ।
- (ii) क्रिया को संस्कृत भाषा में धातु कहते हैं ।
- (iii) धातु रूप बनाते समय धातु में प्रत्यय जोड़े जाते हैं ।
- (iv) जिन धातुओं के मूलरूप को बदलकार प्रयोग किया जाता है, उन्हें परिवर्तनीय कहते हैं ।